

Overzicht van signaalwoorden

Tekstverband

signaalwoorden

tijd

- voordat
- vroeger
- aanvankelijk
- eerst
- eerder(e)
- nadat
- daarna
- later(e)
- wanneer
- intussen
- tegelijkertijd
- tijdens

opsomming

- en
- ook
- verder
- ten eerste, ten tweede, etc.
- in de eerste plaats, in de tweede plaats, etc.
- daarnaast
- bovendien
- vervolgens
- ten slotte
- als laatste
- niet alleen ... maar ook
- zowel ... als
- een ander argument
- er is nog een reden waarom

tegenstelling

- maar
- echter
- toch
- niettemin, desalniettemin
- desondanks
- daarentegen
- aan de ene kant, aan de andere kant
- enerzijds
- anderzijds
- hoewel
- ofschoon
- integendeel
- daar staat tegenover
- behalve als
- weliswaar.... maar

overeenkomst, vergelijking

- net zoals
- hetzelfde als
- evenals
- evenzeer
- overeenkomstig
- lijkt op
- is vergelijkbaar met

toelichting, voorbeeld

- bijvoorbeeld
- een voorbeeld
- zo
- ter illustratie
- dat wil zeggen
- zoals
- onder andere
- te denken valt aan
- je moet daarbij denken aan

oorzaak, gevolg

- want
- doordat
- daardoor
- waardoor
- dat komt door
- dat heeft alles te maken met
- door (dit alles)
- op grond van
- ten gevolge van
- als gevolg van

doel-middel

- om te
- opdat
- door middel van
- daarmee
- met de bedoeling
- is erop gericht
- daartoe

reden, verklaring, argument

- omdat
- want
- namelijk
- daarom
- aangezien
- op grond van
- immers
- om die reden

voorwaarde

- als
- indien
- tenzij (= niet als)
- mits (= alleen als)
- aangenomen dat
- gesteld dat

samenvatting/ herhaling

- samengevat
- kortom
- al met al
- terugblikkend
- zoals gezegd
- ofwel/ oftewel
- anders gezegd
- het komt erop neer dat

conclusie

- dus
- concluderend
- daardoor
- hieruit volgt
- vandaar dat
- uit dit alles blijkt